

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

08

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна психологія

за освітньо-професійною програмою
«Реабілітаційна психологія»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія
факультет психології

Робоча програма із «Загальної психології» для студентів галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**, спеціальності **053 «Психологія»** за Освітньо-професійною програмою **«Психологія»** за **першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти** – 17 с.

Розробники програми – професор, завідувач кафедри загальної та клінічної психології, доктор психологічних наук В. П. Москалець.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології. Протокол № 1 від “29” серпня 2022 р.

Завідувач кафедри
загальної та клінічної психології

В. П. Москалець

“29” серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології.
Протокол № 1 від “30” 08. 2022 р.

Голова

Пілецька Л. С.

©Москалець, 2022 рік
©Москалець, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 0301 Соціально-поведінкові науки (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки 7.030102 Психологія (шифр і назва)		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): Психологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 270		1,2-й	1,2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6,8 (1 курс); 4 (2 курс)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		40 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		58 год.	22 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
172 год.	232 год.		
Індивідуальні завдання			
год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 31% / 69%
- для заочної форми навчання – 25% / 75%

Мета навчальної дисциплін

В навчальному курсі з позицій системного підходу висвітлюються: функціональна сутність, основні функції та інформаційна природа психіки; сутнісний зміст і системна взаємодія базових структур людської психіки: уваги, відчуттів, сприймання, уяви, інтелекту, мислення й мовлення, пам'яті, емоційних процесів і станів. З позицій гуманістичної парадигми та мотиваційно-динамічного підходу в психології викладаються основні складові та властивості особистості як психічної системи, в якій синергійно інтегруються в цілісну сукупність усі структури й функції психіки: біологічна, суспільна (соціальна) і духовна природа людини; задатки й здібності, темперамент, кореляційні взаємозв'язки конституційно-антропометричних та психічних властивостей індивіда; соціальні та соціально-психологічні умови, фактори й механізми формування та функціонування психіки особистості, зокрема, «Втечі в Натопт». (*“Escape to Crowd”*), «Втечі від Свободи» (*“Escape from Freedom”*), «Позитивної Свободи»; основний психологічний зміст духовності, моральності, совісті особистості, психології християнської любові та «розумного егоїзму», «Втечі від Абсурду» (*“Escape from Absurd”*), психорегулятивний аспект віри в Бога; характер; загально-психологічний аспект діяльності особистості та її видів: комунікативної (спілкування), ігрової, пізнавальної, аксіологічної (ціннісно-орієнтаційної), перетворюючої (праці).

Мета курсу

Формування предикативної бази систематизованих професійних знань на основі розуміння сутнісних властивостей загальних, тобто, базисних, фундаментальних психічних феноменів, з яких складається і посередництвом яких формується, розвивається та функціонує психіка людини. (Загально-психологічні знання про ці феномени слугують понятійною основою всіх психологічних досліджень, використовуються в усіх напрямках і галузях психологічної науки.)

Цілі курсу

Сформувані у майбутніх психологів:

1. Розуміння сутнісних властивостей загально-психологічних феноменів.
2. Основи вмінь і навичок функціонально-системного осмислення й трактування психічних феноменів, наукових та навчально-методичних праць з психології.
3. Знання методологічної парадигми гуманістичного напрямку в психології та основних методів психологічних досліджень.
4. Здатність ефективно оперувати загально-психологічними знаннями в процесі вивчення усіх психологічних та споріднених дисциплін.
5. Спроможність інтерпретувати науково-дослідні проблеми та практичні психологічні питання з гуманістично-саногенних загально-психологічних позицій.

Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1. ФУНКЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ ПСИХІКИ

Тема 1. З історії тлумачень функціональної сутності психіки

Психіка – ідеальний об'єкт. Феномени, які свідчать про здатність психіки людини безпосередньо впливати на матеріальні об'єкти. Повсякденно-практичні психологічні знання. Основи наукового підходу до психіки. Природа і основні функції душі в анімізмі. Природа і основні функції психіки людини за Демокритом, за Сократом, за Платоном. Значення положень Платона про «ідеї» та «Царство Ідей» для становлення наукової психології. Психологічна сутність поняття. Основний психологічний зміст свідомості людини (понятійні знання, самосвідомість, цілепокладання, ставлення). Підсвідомі й несвідомі феномени у психіці людини. Функціональні аспекти психіки у вченні Арістотеля. Функції психіки за Галеном. Природа і функціонування «нервової машини» та психіки за Р. Декартом. Основний психологічний зміст постулату Р. Декарта “*Cogito ergo sum*”. “*Tabula rasa*”, асоціювання та рефлексування за Дж. Локком. Основи науково-психологічного принципу детермінізму у вченні Б. Спінози. “*Esse est percipi*”, «ідеї», «рух ідей», «душа» за Дж. Берклі. Функції психіки та нервової системи, рефлекс, «композиція сенсоріуму» та «компас життя» згідно з І. Прохазкою. І. Прохазка – засновник системного підходу в психології. Функції нервової системи і психіки в боротьбі за існування в теорії еволюції Ч. Р. Дарвіна. Саморегуляція організму, зворотний зв'язок, центральне гальмування і «мозкова машина» за І. М. Сеченовим. Психологія умовного рефлексу (сигнального зв'язку) у вченні І. П. Павлова і сполучного рефлексу за В. М. Бехтеревим. Сигнал як засіб передачі інформації. Психологічний аспект центрального гальмування та його основних видів за І. П. Павловим.

Тема 2. Предмет і методи загальної психології

Предмет загальної психології. Місце психології в системі наук та місце загальної психології в структурі галузей психологічної науки. Методологічні принципи в психології. Методи загальної психології: інтроспекція, самоспостереження, спостереження, експеримент, психологічне моделювання, вивчення літературних та історичних джерел, математично-статистичні.

Тема 3. Психофізіологічна проблема. Мозок і психіка

Психофізіологічна проблема. Психологічна функціональна структура головного мозку людини, виявлена внаслідок екстирпацій (руйнувань) його ділянок. Електричні подразнення головного мозку як метод вивчення локалізації в ньому психічних феноменів. Експерименти Гесса, Олдса і Ліллі. «Рай» і «Пекло» («Старт-зона» і «Стоп-зона») у головному мозку. Електрична активність головного мозку людини як свідчення його функціонального зв'язку з психікою. Електроенцефалограма (ЕЕГ). Основні способи впливу на мозок і психіку людини психотропних речовин. Збуджуючі засоби та їх стимулюючі впливи. Алкоголь як нейродепресант. Заспокійливий ефект барбітуратів і транквілізаторів. Психотропний вплив наркотиків. Ейфорія від марихуани і гашишу. Вплив на мозок і психіку природних та синтезованих галюциногенів (психоделіків): атропіну, мескаліну, псилоцибіну, психотоміметиків, диметилтриптаміну (ДМТ), діетиламиду лізергінової кислоти (ЛСД). Функціональна специфіка лівої і правої півкуль головного мозку людини (за Г. Сперрі). Зв'язок мозку і психіки за принципом кодування інформації.

Змістовий модуль 2. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ І СТАНИ

Тема 4. Увага

Увага. Уважність. Функції уваги: спрямування й зосередження психічних процесів. Види уваги: рефлекторна, інстинктивна, аперцептивна, невимущена (мимовільна), вимущена (довільна), післядовільна. Властивості уваги: концентрація (ступінь зосередження), об'єм (обсяг), розподіл, переключення, сталість.

Тема 5. Відчуття

Аналізатор. Рецептор. Специфічна подразливість рецепторів. Сенсорні клітини. Сенсорне ядро. Спеціалізація сенсорних та рецептивних клітин. Перекодування в аналізаторі. Модальність відчуття. Синестезія. Емоційні тони відчуттів. Класифікація відчуттів. Екстероцептивні відчуття: дистантні (зорові, слухові, нюхові); контактні (смакові, тактильні або дотикові). Інтероцептивні відчуття: органічні; пропріоцептивні. Пороги відчуттів. Інтенсивність відчуття. Чутливість органів чуття. Закон Бугера-Вебера. Закон Вебера-Фехнера. Адаптація органів чуття. Сенсibiliзація. Прості, основні, складні, чисті, змішані відчуття.

Тема 6. Сприймання

Предметність (об'ємність) чуттєвого відображення. Фактори предметності сприймання: перспективне скорочення, суміщення і накладання (перекривання), розподіл світла й тіней (відблиски і контрасти); повітряна перспектива; руховий паралакс. Структурність сприймання. Фактори структурності сприймання: контрасти, перепади світлот-темнот і зміни кольорів та їх відтінків; близькість і щільність; гомогенність (однорідність, подібність, однаковість) елементів; неперервність, плавність, завершеність; простота; симетричність; врівноваженість. Принцип прегнантності. Цілісність сприймання. Оптичні ілюзії. Перцептивна модель. Вікарні перцептивні дії (за В. П. Зінченком). Перцептивні властивості: транспонованість, градуїзованість, варіативність, інваріантність. Сенсорні спотворення. Сенсорні втрати. Сенсорні домішки. Сенсорні шуми. Константність і

вибірковість сприймання. Модальні й аmodalьні доповнення. Експерименти Ітельсона, Еймза, Йоганссона.

Тема 7. Уява

Послідовні та ейдетичні образи. Галюцинації. Сновидіння. Гіпнотичні стани. Образи уяви. Види образів уяви: 1) репродуктовані, продуковані, продуктивні; 2) одиничні, узагальнені (образно-символічні означення). Чинники образів уяви: асоціації, вербальний вплив, діяльність, яка вимагає уявлення, емоційні переживання. Закон подвійного вияву почуттів (за Л. С. Виготським). Фантазія. Властивості образів уяви. Основні психологічні концепції уяви: асоціаністська; сумації колишніх перцептів; конструювання. Експерименти В. П. Зінченка з побудови образів уяви. Зміни образів уяви в процесі уявлення (за П. П. Блонським).

Тема 8. Мислення

Функціональна психологічна сутність інтелекту й мислення. Наочно-дійове мислення. Перцептивна модель. Кінестезична модель. Сенсомоторна схема. Сенсомоторний інтелект. Наочно-образне мислення. Взаємозв'язки мислення і мовлення. Домисленнева стадія розвитку мовлення і домовленнева стадія розвитку мислення дитини. Асоціативні комплекси. Синкретичні образи. Трансдукція (за В. Штерном). Символ. Словесний символізм (за О. О. Потєбнею). Значення слова як елемент (одиниця) єдності мислення і мовлення (за Л. С. Виготським). Егоцентричне мовлення дитини як засіб мислення (за Л. С. Виготським). Псевдопоняття. Предикативність внутрішнього і письмового мовлення. Мова як система понятійних знань. Емпіричне поняття. Емпіричне мислення. Мисленнєві операції: аналіз і синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, означення. Теоретичне мислення. Закон. Дедуктивна теорія. Суперечності теоретичного мислення. Апорії Зенона. Парадокс Рассела. Творче мислення. Творча інтуїція. Інсайт. Наочно-образні уподібнення в творчому мисленні.

Тема 9. Пам'ять

Функціональна сутність пам'яті. Види пам'яті: 1) за модальністю відчуттів: зорова, слухова, нюхова, смакова, тактильна пропріоцептивна, органічна; 2) за домінуючою психічною модальністю мнемічної інформації: чуттєво-образна, словесно-логічна або вербальна («пам'ять розуму»), емоційна або афективна («пам'ять серця»), кінестезична або рухова («пам'ять тіла»); 3) за участю цілеспрямованості на запам'ятовування посередництвом вольових зусиль: довільна й мимовільна або вимушена і невимушена; 3) за тривалістю збереження інформації: оперативна, короткотривала, довготривала; 4) за засобами карбування інформації: генетичним кодом (видова, інстинктивна); набута кожною особою чи особою індивідуально. Мнемічні процеси: запам'ятовування, збереження, відтворення, забування.

Тема 10. Емоційні процеси і стани

Емоція. Афект. Настрій. Емоційна складова стресу. Вегетативні зміни в процесі емоційних переживань. Зовнішні (експресивні) вияви емоційних переживань. Проблема функціональної сутності емоційних переживань. Почуття. Любов і ненависть. Вищі почуття: трудові, патріотичні (почуття етнічної ідентичності), релігійні, морально-етичні, естетичні.

Змістовий модуль 3. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 11. Психологічна сутність особистості

Актуальність психологічної проблематики особистості на сучасному етапі розвитку людства. Біологічна, соціальна і духовна природа людини. Знання, уміння, навички та

спрямованість (ціннісні орієнтації, світогляд, переконання, віра) особистості. Основний психологічний зміст духовності особистості. Диференціація понять: особистість, людина, індивід (індивідуум), особа, індивідуальність. Представники виду *Homo sapiens*, які не є особистостями.

Тема 12. Задатки і здібності особистості

Задатки людини. *IQ*. Тести інтелекту. Якісна і кількісна характеристика здібностей особистості. Обдарованість. Талант. Майстерність. Умови і фактори розвитку та реалізації здібностей, таланту, майстерності. Перспективні напрямки розвитку здібностей.

Тема 13. Темперамент особистості

З історії становлення вчення про темперамент. Психологічні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, співвідношення реактивності й активності, темп реакцій, пластичність-ригідність, екстраверсія-інтроверсія-амбаверсія, емоційна збудливість. Вплив властивостей темпераменту суб'єкта на його діяльність.

Тема 14. Кореляція конституційно-антропометричних і психічних властивостей особистості

Хіромантія і дерматогліфіка. Фізіогноміка. Конституційно-антропометрична концепція Е. Кречмера. Шизо- і цикло-радикали. Основні прояви шизофренії та маніакально-депресивного психозу. Конституційно-антропометричні та психічні властивості і види циклотиміків/циклоїдів. Конституційно-антропометричні та психічні властивості і види шизотиміків/шизоїдів. Конституційно-антропометрична концепція У. Шелдона. Типи конституції і темпераменту за У. Шелдоном. Епілептичний характер та епітимік/епілептоїд як тип особистості за П. Б. Ганнушкіним: Основні прояви епілепсії. Кореляція епілепсії, «ядерного типу злочинця» та геніальності за Ч. Ломброзо. Вплив гормонів ендокринних залоз на конституцію і психіку людини.

Тема 15. Суспільна (соціальна) природа особистості

Мотиваційна динаміка стосунків між особистістю і тоталітарним режимом. Сутність, фактори та механізми конформізму. «Втеча в Натовп» (*"Escape to Crowd"*). Психотична база тоталітарних режимів. Комплексування особистості в тоталітарному і посттоталітарному суспільствах. Проблема утилітарної мотивації праці «базової особистості» демократичного суспільства. «Гонитва за ідолами», «Негативна свобода», «Втеча від Свободи» (*"Escape from Freedom"*), «Позитивна свобода», «Дерепресія», «Революція сердець» за Е. Фроммом. Традиції і звичаї як соціально-психологічна база впливу соціуму на індивіда. Соціально-психологічні механізми формування та функціонування суспільної природи особистості: інтеракції; взаємовпливу (переконування, навіювання, емоційне зараження, наслідування); взаєморозуміння (ідентифікація, емпатія та її види, рефлексія). Референтність, авторитетність, авторитарність особистості.

Тема 16. Духовність особистості

Основний психологічний зміст духовності і моральності особистості та моралі як форми нормативної регуляції. Совість особистості як автентично-суб'єктний регулятор. Психологія любові. Види любові: агапе, ерос, філія, сторге. Психологія «розумного егоїзму». Основна проблема особистості в екзистенціалізмі та в екзистенційній психології. Екзистенційний Абсурд. «Втеча від Абсурду» (*"Escape from Absurd"*) і позиція «Всупереч Абсурду» за А. Камю. Віра в Бога як духовний вибір особистості. Психорегулятивний аспект віри в Бога.

Тема 17. Характер особистості

З історії тлумачень поняття «характер». Основний психологічний зміст характеру особистості. Я-концепція як складова характеру особистості. Два напрями формування і функціонування Я-концепції. Я-реальне. Я-емпіричне. Я-ідеальне. Я-реалістичне. Я-ідеалізоване. Рівень домагань. Успішність. Самооцінка. Формула В. Джемса. Психічний захист. Воля в структурі характеру. Акцентуації характеру особистості. Симптомокомплекси характеру особистості.

Тема 18. Загально-психологічний аспект діяльності особистості

Діяльність як спосіб існування людини. Суб'єкт-об'єктна основа та мотиваційний критерій поділу діяльності особистості на види. Комунікативна діяльність або спілкування. Госпіталізм. Ігрова діяльність або гра. Пізнавальна діяльність. Аксиологічна або ціннісно-орієнтаційна діяльність. Трудова діяльність або праця. Творчий потенціал і самоактуалізація особистості за А. Х. Маслоу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1.	36	6	8	-	-	24	34	2	2	-	-	30
Тема 2.	18		2	-	-	12	22		2	-	-	20
Тема 3.	36	6	8	-	-	24	34	2	2	-	-	30
Разом за змістовим модулем 1	90	12	18	-	-	60	90	4	6	-	-	80
Змістовий модуль 2												
Тема 4.	12		2	-	-	10	12		2	-	-	10
Тема 5.	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 6.	14	2	4	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 7.	12	2	2	-	-	8	18		2	-	-	16
Тема 8.	18	4	4			10	12	2	-			10
Тема 9.	12		2			10	12		2			10
Тема 10.	10	2	2			6	14		-			14
Разом за змістовим модулем 2	90	12	18	-	-	60	90	4	6	-	-	80
Змістовий модуль 3												
Тема 11.	12	2	4			6	10		2			8
Тема 12.	10	2	2			6	10	2				8
Тема 13.	10	2	2			6	10	2				8
Тема 14.	10	2	2			6	12	2	2			8
Тема 15.	14	2	4			8	12		2			10
Тема 16.	14	2	4			8	10		2			8
Тема 17.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 18.	10	2	2			6	14		2			12
Всього годин	90	16	22			52	90	8	10			72
Всього годин у 3-х модулях	270	40	58			172	270	16	22			232

4. Теми семінарських занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	З історії тлумачень функціональної сутності психіки	8
2	Предмет і методи загальної психології	2
3	Психофізіологічна проблема. Мозок і психіка	8
4	Увага	2
5	Відчуття	2
6	Сприймання	4
7	Уява	2
8	Мислення	4
9	Пам'ять	2
10	Емоційні процеси і стани	2
11	Загально-психологічна сутність особистості	4
12	Задатки і здібності особистості	2
13	Темперамент особистості	2
14	Кореляція конституційно-антропометричних і психічних властивостей особистості	2
15	Суспільна (соціальна) природа особистості	4
16	Духовність особистості	4
17	Характер особистості	2
18	Загально-психологічний аспект діяльності особистості	2
Всього		58

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	З історії тлумачень функціональної сутності психіки	2
2	Предмет і методи загальної психології	2
3	Психофізіологічна проблема. Мозок і психіка	2
4	Увага	2
5	Відчуття	
6	Сприймання	
7	Уява	2
8	Мислення	
9	Пам'ять	2
10	Емоційні процеси і стани	
11	Психологічна сутність особистості	2
12	Задатки і здібності особистості	
13	Темперамент особистості	
14	Кореляція конституційно-антропометричних і психічних властивостей особистості	2

15	Суспільна (соціальна) природа особистості	2
16	Духовність особистості	2
17	Характер особистості	
18	Загально-психологічний аспект діяльності особистості	2
Всього		22

Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	З історії тлумачень функціональної сутності психіки	12
2	Предмет і методи загальної психології	10
3	Психофізіологічна проблема. Мозок і психіка	12
4	Увага	10
5	Відчуття	8
6	Сприймання	10
7	Уява	8
8	Мислення	10
9	Пам'ять	10
10	Емоційні процеси і стани	8
11	Психологічна сутність особистості	8
12	Задатки і здібності особистості	6
13	Темперамент особистості	6
14	Кореляція конституційно-антропометричних і психічних властивостей особистості	12
15	Суспільна (соціальна) природа особистості	12
16	Духовність особистості	12
17	Характер особистості	8
18	Загально-психологічний аспект діяльності особистості	10
	Разом	172

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	З історії тлумачень функціональної сутності психіки	12
2	Предмет і методи загальної психології	6
3	Психофізіологічна проблема. Мозок і психіка	14
4	Увага	6
5	Відчуття	12
6	Сприймання	12
7	Уява	8
8	Мислення	20
9	Пам'ять	10
10	Емоційні процеси і стани	12
11	Психологічна сутність особистості	14
12	Задатки і здібності особистості	10
13	Темперамент особистості	12
14	Кореляція конституційно-антропометричних і психічних властивостей особистості	16
15	Суспільна (соціальна) природа особистості	20
16	Духовність особистості	22

17	Характер особистості	12
18	Загально-психологічний аспект діяльності особистості	14
	Разом	232

Самостійну роботу здійснювати на основі підручників: 1. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Підручник. – Київ: Ліра-К, 2020. – 564 с.; 2. **Москалець В. П.** Психологія особистості: Підручник. – Київ: Ліра-К, 2020. – 364 с.; 3. **Москалець В. П.** Психологія особистості. – Київ-Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2020. – 436 с. 4. **Москалець В. П.** Зоопсихологія і порівняльна психологія: Підручник. – Київ: Ліра-К, 2020. – С. 7-18; 36-42; 89-101; 116-141; 5. **Москалець В. П.** Психологія релігії: Підручник. – Київ: Ліра-К, 2020. – С. 26-45; 69-99. Інші рекомендовані джерела – у списках літератури до цих підручників, силябусу і робочої початкової програми навчальної дисципліни Загальна психологія.

Індивідуальні завдання

Є однією з форм організації навчального процесу у вищих закладах освіти. Виконуються студентами під керівництвом викладача. Індивідуальні завдання даються студентам в терміни, передбачені робочою навчальною програмою. Виконання індивідуальних завдань має сприяти виявленню та актуалізації креативності студентів, поглибленню, концептуальному узагальненню та закріпленню знань і вмій, яких вони набувають у процесі навчання.

Індивідуальні завдання виконуються самостійно і не входять до тижневого аудиторного навантаження студентів. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких розробляється і затверджується завідувачем кафедри на початку семестру.

Індивідуальні завдання з загальної психології це: написання рефератів, есе, виконання розрахункових і графічних робіт, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступів на семінарах, конференціях тощо. Одним з видів індивідуальних завдань є розробка курсових і дипломних робіт (проектів).

Розподіл балів, що отримують студенти

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Тестові завдання	15
Контрольна робота	5
Екзаменаційна оцінка	50
Максимальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		

60-69	D	задовільно	
50-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії усного і письмового опитування на семінарських заняттях здійснюються за 10-бальною шкалою (поріг відсікання -5 балів).

10-9 балів – «**відмінно**» – ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарі. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

8-7 балів – «**добре**» – ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

6-5 балів – «**задовільно**» – ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з теми семінару, які він не завжди точно розуміє і недостатньо повно вербалізує.

4-1 бал – «**незадовільно**» – ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.

Вимоги до письмової роботи

Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, контрольної роботи, самоаналізу тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки.

Виконання індивідуальних завдань має розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленнєві операції в опрацюванні навчального матеріалу (аналіз і синтез, порівняння, конкретизація, узагальнення, класифікація тощо), а також творчі здібності, комунікативний потенціал, здатність до самоорганізації, що виявляється у спроможності репрезентувати опрацьований матеріал.

Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, контрольної роботи, самоаналізу тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки.

Виконання індивідуальних завдань покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленнєві операції в опрацюванні навчального матеріалу (аналіз і синтез, порівняння, конкретизацію, узагальнення, класифікацію тощо), а також творчі здібності, комунікативний потенціал, здатність до самоорганізації, що виявляється у спроможності репрезентувати опрацьований матеріал.

Критерії оцінки реферату/письмового повідомлення (поріг відсікання -5 балів):

10-9 балів (відмінно): тема реферату/письмового повідомлення актуальна та відзначається практичною значущістю; у роботі здійснено критичний огляд визначень різними авторами, наведених в різних джерелах; матеріал роботи добре структурований, логічно викладений; роботу оформлено з дотриманням встановлених правил; студент демонструє здатність робити у рефераті/письмовому повідомленні логічні висновки та

узагальнення; проявляє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання.

8-7 балів (добре): тема реферату/письмового повідомлення актуальна; у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми; використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми; матеріал реферату/письмового повідомлення загалом структурований, логічно викладений; оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам; студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно викладає матеріал; демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі може аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використовує фактичні та статистичні дані.

6-5 балів (задовільно): тема реферату/письмового повідомлення не є актуальною; у роботі здійснено поверхневий аналіз основних аспектів проблеми; використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему; реферат/письмове повідомлення містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст; робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є суттєві недоліки.

4-1 бал (незадовільно): завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті теми реферату/наукового повідомлення; робота не оформлена, здана не вчасно чи відсутня.

Критерії оцінки контрольної роботи:

5 балів «відмінно» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

4 бали «добре» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

3 бали «задовільно» – студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

2 бали «незадовільно» – студент частково володіє навчальним матеріалом, не може викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

0 балів – завдання відсутнє.

Контрольні питання з курсу:

Модуль 1

1. Психіка – ідеальний об'єкт. Повсякденно-практичні психологічні знання
2. Первісні уявлення про душу та її функції
3. Функції психіки за Демокритом, Сократом, Платоном
4. Основний функціональний зміст свідомості людини
5. Підсвідомі й несвідомі феномени у психіці людини
6. Функції психіки за Арістотелем і Галеном
7. «Нервова машина» і “*Cogito ergo sum*” за Р. Декартом
8. “*Tabula rasa*”, асоціація та рефлексія за Дж. Локком
9. Основи науково-психологічного принципу детермінізму у вченні Б. Спінози

10. "Esse est percipio" за Дж. Берклі
11. «Композиція сенсоріуму» і «компас життя» згідно з І. Прохазкою
12. Основні функції психіки з позицій теорії еволюції Ч. Р. Дарвіна
13. Психіка як регулятор гомеостазису організму згідно з І. М. Сеченовим
14. Психологія центрального гальмування згідно з І. М. Сеченовим та І. П. Павловим
15. Психологічні аспекти сигнального зв'язку (умовного рефлексу) у вченні І. П. Павлова і сполучного рефлексу за В. М. Бехтеревим
16. Асоціювання, аналіз і синтез, абстрагування в процесі утворення і трансформацій сигнальних зв'язків
17. Предмет загальної психології. Місце психології в системі наук та місце загальної психології в структурі галузей психологічної науки.
18. З історії становлення наукового підходу до психофізіологічної проблеми
19. Психологічна функціональна структура головного мозку людини, виявлена внаслідок екстирпацій (руйнувань) його ділянок
20. Електричні подразнення головного мозку як метод вивчення локалізації у ньому психічних феноменів
21. Електрична активність головного мозку людини як свідчення його функціонального зв'язку з психікою
22. Способи впливу психотропних речовин на мозок і психіку людини
23. Збуджуючі засоби та їх стимулюючі впливи
24. Алкоголь як нейродепресант
25. Заспокійливий та снодійний ефект барбітуратів і транквілізаторів
26. Психотропний вплив наркотиків та його згубні наслідки
27. Ейфорія від марихуани і гашишу
28. Природні й синтезовані галюциногени (психоделіки)
29. Функціональна специфіка правої та лівої півкуль головного мозку людини (за Г. Сперрі)
30. Зв'язок мозку і психіки за принципом кодування інформації

Модуль 2

1. Функції уваги. Види уваги
2. Властивості уваги
3. Перекодування інформації в аналізаторі
4. Модальність відчуття. Синестезія. Емоційні тони відчуттів
5. Класифікація відчуттів. Екстероцептивні відчуття
6. Класифікація відчуттів. Інтероцептивні відчуття
7. Пороги відчуттів. Інтенсивність відчуття. Чутливість та адаптація органів чуття. Сенсibiliзація
8. Прості, основні та складні відчуття. Чисті й змішані відчуття. Інерція відчуттів
9. Предметність чуттєвого відображення
10. Структурність відображення як властивість сприймання
11. Цілісність відображення як властивість сприймання
12. Константність і вибірковість відображення як властивості сприймання
13. Послідовні та ейдетичні образи. Галюцинації. Сновидіння. Гіпнотичні стани
14. Образи уяви. Види образів уяви. Чинники образів уяви
15. Властивості образів уяви. Основні психологічні концепції уяви
16. Функціональна психологічна сутність інтелекту та мислення
17. Наочно-дійове мислення
18. Наочно-образне мислення
19. Домисленнева стадія розвитку мовлення і домовленнева стадія розвитку мислення дитини. Асоціативні комплекси. Синкретичні образи. Трансдукція

20. Символ. Словесний символізм. Слово як знак. Значення слова як одиниця єдності мислення і мовлення (за Л. С. Виготським)
21. Егоцентричне мовлення дитини як засіб мислення. Предикативність внутрішнього і письмового мовлення
22. Предикативне мислення. Творче мислення
23. Функціональна сутність пам'яті. Мимовільна й довільна пам'ять
24. Оперативна, короткотривала й довготривала пам'ять
25. Запам'ятовування. Мнемічне збереження
26. Мнемічне відтворення. Забування
27. Емоція. Афект. Настрій
28. Емоційна складова стресу
29. Проблема функціональної сутності емоційних переживань
30. Почуття. Вищі почуття

Модуль 3

1. Біологічна, суспільна (соціальна) і духовна природа людини
2. Диференціація понять: особистість, людина, індивід, (індивідуум), особа, індивідуальність
3. Задатки. Розумові задатки. IQ
4. Якісна і кількісна характеристики здібностей. Обдарованість. Талант. Майстерність
5. Умови і фактори розвитку та реалізації здібностей, таланту, майстерності. Перспективні напрямки розвитку здібностей
6. Темперамент особистості. З історії становлення вчення про темперамент
7. Психологічні властивості темпераменту
8. Вплив властивостей темпераменту суб'єкта на його діяльність
9. Хіромантія, дерматогліфіка, фізіогноміка
10. Шизо- і цикло-радикали. Конституційно-антропометричні та психічні властивості циклотиміка/циклоїда
11. Шизо- і цикло-радикали. Конституційно-антропометричні та психічні властивості шизотиміка/шизоїда
12. Конституційно-антропометрична концепція У. Шелдона
13. Епітимік/епілептоїд як тип особистості за П. Б. Ганнушкіним
14. Психологічна динаміка стосунків між особистістю і тоталітарним суспільством. Свідомий і несвідомий конформізм. «Втеча в Натовп» (*"Escape to Crowd"*)
15. Психотична база тоталітарних режимів. Комплексування особистості в тоталітарному і посттоталітарному суспільстві
16. Проблема утилітарної мотивації праці «базової особистості» демократичного суспільства
17. «Втеча від Свободи» (*"Escape from Freedom"*). «Позитивна Свобода». «Дерепресія». «Революція сердець» (за Е. Фроммом)
18. Механізм інтеракції. Традиції, звичаї як нормативно-регулятивна база соціально-психологічного впливу соціуму на особистість
19. Соціально-психологічні механізми взаємовпливу і взаєморозуміння
20. Основний психологічний зміст духовності та моральності особистості
21. Психологія совісті і сорому особистості
22. Психологія любові. Психологія «розумного егоїзму»
23. Основна екзистенційна проблема людини. «Втеча від Абсурду» (*"Escape from Absurd"*) і позиція «Всупереч Абсурду». Психорегулятивний аспект віри в Бога
24. З історії тлумачень поняття «характер». Основний психологічний зміст характеру особистості
25. Я-концепція як базова структура характеру особистості
26. Воля в структурі характеру. Акцентуації характеру. Симптомокомплекси характеру

- особистості
27. Діяльність як спосіб існування людини. Комунікативна діяльність або спілкування
 28. Психологія ігрової діяльності
 29. Основний психологічний зміст пізнавальної та аксіологічної (ціннісно-орієнтаційної) діяльності
 30. Ключовий гуманістично-психологічний зміст праці (перетворюючої діяльності) особистості згідно з А. Х. Маслоу

Методи навчання

Лекційна форма проведення занять, яка передбачає застосування таких методів:

1. Пояснювально-ілюстративного.
2. Проблемного викладання (евристичний діалог).

Семінарські та практичні форми занять, які передбачають застосування таких методів:

1. Частково-пошукового.
2. Дослідницького.
3. Репродуктивного.
4. Інтерактивного.

Форми контролю

Усне і письмове опитування на семінарських заняттях; контроль самостійної роботи: конспекту першоджерела, термінологічного словника, аналізу статті, письмового повідомлення тощо; контрольна робота; тестування; підсумковий контроль.

Методичне забезпечення

1. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Підручник. – Київ: Ліра-К, 2020. – С. 10-18; 71-76; 363-366.

2. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Матеріали для самостійного опрацювання. – Електронна бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – С. 3-6.

3. **Москалець В. П.** Психологія особистості: Підручник. – Київ: Ліра-К, 2020. – С. 8-18; 191-196. (*У попередніх виданнях цього підручника – інші сторінки – див.: за змістом.*)

1. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Підручник. Київ: Ліра-К, 2022. 562 с.

2. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.

3. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Матеріали для самостійного опрацювання // Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 180 с.

4. **Москалець В. П.** Психологія особистості: Підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 363 с. *Та попередні видання цього підручника.*

Допоміжна до модулів 1, 2, 3

1. **Варій М. Й.** Загальна психологія: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 968 с.

2. **Максименко С. Д.,** Зайчук В. О., Клименко В. В. та ін. Загальна психологія: Підручник / За ред. С. Д. Максименка. Вінниця: «Нова книга», 2004. 704с.

Максименко С. Д. Загальна психологія [Текст] : навч. Посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : ЦУЛ, 2016. 272 с.

3. **М'ясоїд П. А.** Загальна психологія: Навчальний посібник. Київ: «Вища школа», 2004. 479 с.

4. **Савчин М. В.** Загальна психологія: Підручник. 2-ге вид. доповн. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.

5. **Савчин М.** Загальна психологія [Текст]: підручник. 3-тє вид., стер. К.: Академія, 2020. 344 с.
6. **Гроф С.** Психологія майбутнього: уроки з сучасних досліджень свідомості. Львів: Афіша, 2015. 328 с.
7. **Гурвіч А.** Щодо інтенційності свідомості // Філософська думка. 2015. №5. С. 14-29.
8. **Москалець В.** Функціонально-психологічна сутність свідомості як рамкової умови пізнання, методологування, віри, мислення, діяльності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2019. № 1 (75). С. 35-51.
9. **Москалець В.** Функціонування і розвиток свідомої здатності у спілкуванні, грі, художній діяльності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2021. № 1 (83). С. 117-132.
10. **Фурман А. В.** Свідомість як рамкова умова пізнання і методологування // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис. 2017. №4. С. 16-38.
11. **Москалець В. П.** Зоопсихологія і порівняльна психологія: Підручник. К.: Ліра-К, 2020. С. 116-143.
12. **Москалець В. П.** Зоопсихологія і порівняльна психологія: Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. С. 133-164.
13. **Москалець В. П.** Психологічно-функціональні сутності інтелекту, мислення, свідомості // Етнос і культура. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет», 2016. № 12-13.
14. **Москалець В.** Сутність інтелекту, мислення, мовлення, свідомості як психофункціональних данностей // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2014. № 4. С. 114-132.
15. **Москалець В.** Функціонально-психологічна сутність свідомості як рамкової умови пізнання, методологування, віри, мислення, діяльності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2019. № 1. С. 35-51.
16. **Пасічник І. Д.** Мислення як предмет психології // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка», 2013. Вип. 25. С. 3-9.
17. **Фурман А. А.** Психологія особистості: ціннісно-смысловий вимір: Монографія. Одеса-Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 312 с.
18. **Колобич О. П.** Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.

Автори _____ Москалець В. П.
(підписи) (прізвища та ініціали)